Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 13 декабрь, 1973 шу. • №№ 147—148 (1508—1509). • Max 3 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМАХ БОЛА

Информационни хоам

1973 шера 11 декабре дІахо болх бир КПСС Центральни Комитета Пленумо.

Дувцача дешаех лаьца хиннача пренешкд къмальаш дир: Т. Б. Ашимова — Казахски ССР Министрий Совета председателе, Г. В. Романова — КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара, А. К. Антонова — электротехнически промышленноста министра, И. А. Бондаренкос — КПСС Ростовски обкома хьалхарча секретара, Н. Д. Худайбердыева — Узбекски ССР Министрий Совета председателе, Е. А. Сальниковас — К. Е. Ворошилован цІерагІча Березникски азотнотукони завода лоьа цІерагІча Березникски азотнотукони завода катализаторни сеткай мастера, П. М. Машерова — Белорусе Компарте ЦК хьалхарча секретара, Б. Е. Щербинас — КПСС Тюменски обкома хьалхарча секретара, А. И. Шибаева — КПСС Саратовски обкома хьалхарча секретара, Э. А. Шеварднадзес — Грузе Компарте ЦК хьалхарча секретара, А. Г. Бузинцке — Киевски областа Мироновски районера Ленина орден лелаеча Жданова цІерагІча колхоза председателе, Г. А. Алиева — Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара, И. П. Казанеца — СССР Іаьржачаметаллургие министра, В. И. Воротникона — КПСС Воронежски обкома хьалхарча секретара.

Массава раьза а волаш боаггІаш бола соцам тІаийар КПСС ЦК Пленумо.

Цу тІехь КПСС ЦК Пленумо ший болх чаххьаккхар.

1974 шерарча СССР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен планеи

СССР Паччахьалкхен бюджетеи проектий хьакъехьара

КПСС ЦК ПЛЕНУМА СОЦАМ

Керттерча дакъе къоабалйойла 1974 шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен планеи 1974 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджетеи проекташ, СССР Лаккехьарча Совета сессера ювийта дІачуулйла уж.

Мадарра а дІаэа а къоабалдолда чуртеи арахьарчен политика дахьера парте XXIV сезда решеннаш кхоачашъра КПСС ЦК Политбюрос шеннеи кхоачашъра КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева дахьа къамальаца хьахьекха положенеш вьводаш.

1974 шера план кхоачашъ тІехкхоачаш яр ергача пятилетка тоьаме чакхъяккхара хоадамболаш болча лоарІаме хургІкар, цо мехка экономикан потенциал дІахо лаккъара, халкъа материальни хьал-торой культурин боарамаш айбара эша хьалаш хьакхулийтаргІкилар бакъдолда.

Союзни республикай Компартей ЦК-ашта, парте крайкомаштен обкомаштеи, ергІачара партийни организанешта тІадуллалда, новкъоста Л. И. Брежнева дахьа къамальаца хьалхле а лелаеш, 1974 шера халкъа боахама план кхоачашъяр духьа коммунисташ, комсомольцаш, берригча къахьегамхой оарпагІбахара болх боаржабелгра.

Грозненски ремонтно - механически заводе хьалха латтарех я мехкдьяттА оборудованена ремонтеча участкера Гонтаренко Николай Петровичс керте латта слесарий бригада. Ший цхе шерз заседани кхоачашъяй цо. Уьку юхейсача шин шера совгІача хана цо ремонт яь кийчъеръя итташ эзараш сомий маьха бурови насосаш, турбобураш, вертлюгаш, цхьайола оборудованаш.

Къаьстта дика къахьегаша белгалбаьна: ба цу бригаде слесараш Сливков Григорий Федорович, Гончаров Владимир Дмитриевич, Луценко Василий Иванович, кхьбараш. Юкъера лаьрхІача хІара семенаГІа норман 160—170 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТІА: цоаш кийчъьча оатталлашка хьожаш ба слесараш Г. Сливков, В. Гончаров, В. Луценко, бригадир Н. Гончаренко.

И. ПЛИЕВА сурт.

Нов. Б. Е. ЩЕРБИН СССР МЕХКДЬЯТТАН ГАЗОВИЙ ПРОМЫШЛЕННОСТА ПРЕДПРИЯТЕШ ХЬАЛЪЯРА МИНИСТРАЛЛА ХЬОЖАВАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

СССР Лаккехьарча Совета Президиумо **соцам бу** нов. **Щербин** Борис Евдокимович СССР мехкдьяттан газовни промышленноста предприятеш хьалъяра министралла хьожаве.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна Председатель И. ПОДГОРНИЙ.

СССР Лаккехьарча Совета Президиумна секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 ш. 11 декабрь.

ХЬАЛ ШЕРА ПЛАН—ТКЪО ДИ ХЬАЛХА

«Пищемаш» яхача Аргунски завода коллективо, КПСС XXIV сьездан парте ЦК дІахорча Пленумийн решенеш кхоачаш а еш, ййслатІча пятилетка «хьалатІа, хоадамбоа шера Ерригсоюзни социалистически яька юкъе а ялх, 1973 шера 10 декабре кхоачашъй товарни продукцеи реализаци яреи из ахархецарен 3 шера план.

Р. ГАЙТАРОВ,
«Пищемаш» завода директор.
Н. ДРАМАРЕЦКАЯ,
парторганизазе секретарь.
И. ГЕЛАЕВ,
завкома председатель.

ЯПОНЕНА ЛАЬРХІА ХЬУ

Амурски хин пароходстваХ «хий-форд» яхача тайпах долча мухьаш увзача теплоходаша ух шера Японе дІаййхьай соахха йихьачуа 60 эзар кубометр дукхаГІа хьУ аьлар Амурски хин пароходства начальника заместителе Волошин Александра.

Из толам бабинаб керда кемаш Завода болхлоша, ИТР-аша, гІулакхерча наха шоай дергача тІадолитйдача ерриг пятилетка тоьаме кхоачашъяра.

Р. ГАЙТАРОВ,
«Пищемаш» завода директор.
Н. ДРАМАРЕЦКАЯ,
парторганизазе секретарь.
И. ГЕЛАЕВ,
завкома председатель.

ЭГГАРА СИЙЛАХЬА ЛЕРХІАР—ХАЛКЪА ХЬАЛ-ТОРО ТОАЯР

БархІаззаГІа хержача СССР Лаккехьарча Совета ворхІлагІа сесси

Йиллагіча пятилетка кхоачагІа яу, хьанареча къахьегама, социалистически яьк цигера яьржа шу такдлоаккхаш ба Советий Мохк. 1973 шу белгалдаьккхад ленински Коммунистически парте машар бе-зача араъьара политико даьхача доккхийча толамашца. Иниде Республика парламенте ше къамаьл деш, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъосте - Л. И. Брежнева дешнаш, Советски Союза Коммунистически парте XXIV съездо кийчъь машара Программа лай паччахьалкхен араъьара политика гІулакхий платформа а хиннга дІаэтта. Цо белгалдаьккхад «...шоай масштабашка диллача Іадьлъате йоккхий керда общество хьалъара планаш кхоачашъюра со-ветется халкъа эш машар, сатийна дунен халкъашта юкъера хьал, вІашн гІойле йолча тайпара кхиа-на паччахьалкхенашца цхьаьна лелаеш экономически іькма - техническни бувзамаш иерделгаш.

10-чеи 11-чеи декабре хиннача КПСС Центральни Комитета Пленумо йийлар 1974 шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен планен СССР Паччахьалкхен бюджетен проекташ.

Пленуме дерригаш а мадарра а къоабалдир чуртеи арахьарчен политика дахьера парте XXIV съезда решеннеи кхоачашъяра КПСС ЦК Политбюрос хьакъехьа тІулакхийн, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъосте Л. И. Брежнева дахьа къамальана хьалъехьа положенеш вьводаш.

Пленумо баьккаяр 1974 шера план кхоачашъ тІехкхоачаш яр бІарчча пятилетка тоьаме чакхъяккхара хоадамболлаш болча лоарІаме хургІкар, мехка экономически потенциал дІахо лаккъара, халкъа материальни хьал-торой культурин боарамаш айбара эша хьалаш цо хьахулийтаргІкилар.

12 декабре Кремле гулбелар дукха къамаьл дахча вай Дьяхен дерригача халкъашта баьккйча виканаш — СССР Лаккехьарча Совета депутаташ.

Сесее ба Советски Союзе акредитованне болх дилломаташ.

Іуйрийна Кремле СССР Лаккехьарча Совета палатай заседанеш хуълча заье Союза Совета заседани хилар Совиа Совета председателна депутата А. П. Шитикова председателлаш а деш. Къамий Совета заседани хилар Къамий Совета председателна депутата Я. С. Насриддиновас председателлаш а деш.

Сесее дакъа доаларша палатай заседанешка хьалГІоватта сий деш дагалаьцар сессешка юкъерча денз дагалаьцар депутаташ С. М. Буденний, Н. А. Вороновский, С. Я. Заиченко, Г. В. Зубарев, А. Н. Комаровский, А. К. Корутнов, Ш. Сиябаров.

12 декабре 12 сахьат хьалха Йоккхача Кремлески Дворене СССР Лаккехьарча Совета заседанеи хуъча заье цхьана заседани дІайолаелар бархІаззаГІа хенжача СССР Лаккехьарча Совета ворхІлагІча сесее Союза Советен Къамий Советен.

Депутаташеи хьашнаеи уя а гІайтта, чоагІа, дІаьхьаь тІоаяш а детташ тІаийнар новкъосте Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. Б. Щербицкий, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев.

Палата къаьст - къастача заседанеша сесее ден повестка чоагІаргІор:

І. 1974 шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара Паччахьалкхен плана хьакъехьа.

2. 1974 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджета хьакъехьеи.

Шиъна а палата цхьана хинна заседани хьайийлар Союза Совета председателна депутата А. П. Шитикова.

Ден повестка хьалхарча пунктах лаьца доклад йир СССР Министрий Совета Председателна заместитела, СССР Госплана председателна депутата Н. К. Байбакова.

Ден повестка шоллагІча деших лаьца «1974 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджета хьакъехьен 1972 шерара Паччахьалкхен бюджет кхоачашъяра хьакъехьен» доклад йир СССР финансай министра депутата В. Ф. Гарбузова.

(ТАСС).

СССР Лаккехьарча Совета Президиуме

Ерригсоюзни социалистически яьке докхийл толамаш дахарех я йолаеш къийлоа лаьттан продукташ дукхагІа яхарах паччахьалкхенга йоьхараи тІаийна хиннга дехараш кхоачашъяра къахьегадеккхараш кхоачашъяра къахьегамаш турнире гойтарах а ССР Лаккехьарча Совета Президиумо ССР Союза орденаш медалаш еннаи РСФСР кравй, областей, автономни республикай колхозхой, совхозий болхлой, механизаторий, юрта боахама специалистий, «Сельхозтехника», заготовительни, транспортни, хин боахама, кхача организацей болхлой а хІаэта - ницта партийни советски, профсоюзни, комсомольски организаций болхлоь а йоккхача группина.

ССР орденаш медалаш яларах золе ССР Лаккехьарча Советан Президиумна Указ цепатехад «ССР Лаккехьарча Совета Вердомосташ» тІеи моттигера кепайаоьл тІеи.

(ТАСС).

СССР Министрий Совете

СССР Министрий Совета соцам бьб саноІа а. 1973 шера 29 декабреча шоатдегІара 31 декабреча оршотдегІа даккха.

ГІородера фо цІенлуш доагІа

Дунен тІа эгІара лаккагІча здане чу — Останкински телецентра башне чу (лаьхьа 539,2 метр) болх бе йолаеннай Москвера фо зуьш кіора дабоаторий. Лаккера йоахача яробел совгІа, лаборатор лаьцнеи хьайийдукха машинаш лелаеча нькъаш а йистеи города промышленни районашкеи ялача лаьттан тІаьрка контрольни пунктий шеррача сетагара а.

Вай мехка чоагІа уйла тІайохйат фо бІех ца дайтара. Масала, Москве, укх тІехьарча 10—15 шера гонахьара среда укхгІеннча хьал тІа оттаьара дукха бахьан дар бахьан долаш фо дужаха а цІенагІа хинна. Хила мегарйболчуа тІехьалаш пуншара газни доме. Хьакха столицера фо бІехдеш хинна 300 гаргта предприята города доаэнела араньккхай е ошангара дена реконструкци яь я. Москверча заводашкеи фабрикашкеи дукхагІа халхулиш ворхІ эзар совгІа гІирс оттаьаьй, хьалхагІа коьачеи чоагІачеи доагоранца болх беш хинна газана болх беш я хІинц.

Фо цІендар духьа доаттабеча къэссама аргІанара этап я автомобилаша араеттача газанна фо кІезигагІа бІехдайтар. Москва дегІабоалаяра генерални плана тІа оттадьяь машинаш сихха лелаггІоьла кеда магистралаш ца-лелга. Хьалъеръя транспорт дІаэха къастаГІ 150 сонгІа моттиги машиннаьхьэшта тІехьоалача 100 гаргта путепроводаш тІийи. Лаьттанна тІагІолана долхача наькъаш ца юэзаена массеех транспортни тоннель гІоргьи города юккъерча дьяьха кІалгІолана. Цу дерригача хІаманна ййи хулийтарца автотранспорт сихгаГІа лелае а хІаьта бухсопіача нхьаьчана, автомобилаша араеттача газанна фо кІезигагІа бІехдайта а. 1974—1976 шерашка коачача газана болх беш хулийтаргьа 35 эзар автомобиль.

Фо унахІенача хьал тІа хилитара балхаш шерра ду ергІачара союзни республикашка. Масала, Донецки областе из проблема керттерча дакъе доми газни дІаэувза тІирсаш хьалдаза изькъаша къоастаеш я. Уьк тІехьарча шеррашка ду лоарХІаеме йоккхачеи районерча предприятеша болх бе болабалийтаб ІаьлъаМте дика новкъосте деш болх ду тайпара 1600 тІирс.

Евгений ЕГОРОВ (АПН).

ХЬАЙБАШ ІАНГАРДАХАРА-ТІАХЬОЖАМ

ХІАНА ХИЛАР ТХОНА ВАС?

Іа хала ха я хьайбашта. Цхьабакъда, хьалхашка латта декхараш бехктохкаме да: моллагІча Іалама хьалашка шуреи дукхаГІа лаккха деза. Из лоарХІаме деххар кхоачашъяра кхетамца пайда эца чаьпе еза. Бехктохкам лаккбаь болх дика вІашТехьбаьккхача мара низ кхоачарбан ух шера заданеш кхоачашъе а дІахо йодача ка-на хьайбай продукташ дукхагІа яхара, дІадодар лоьдара тешшаме лард йолла я.

Массанхьа тІетеІІа бан из болх. Дьяьох кхоачамбаь сатийна баьІача дуккхача фермашка цІенхаштта кхоачамбоапаран нийсаъйитаз Іан кийчо еш. шурен духьи кІезигагІа мегийт.

Тахан оаха кепатох фермашка ньа республикански рейда материнала. Рейдоьи бригадаша хьайбаш леладерашта дІадоэлийтаргда тьаька латтарашта карагІадьнараш, цар опыт, кхоачамбоанарашгучдаеха а уж юстарадаха а новкъосташ дергда.

«Горец» совхоза шоллагІча отделене «Хорсонская» яха шурийтоварни ферма шуна ладога йистехарех цІи хеза я. Иштта хІана сал цох? Вай республикаца яьлелаеча Херсонски областера хьалодалаьлъ коасюстепной фоч доаэан за укхаза.

Цу ферме тІехьика помещеиеш я. дукхагІлоача халачу баллашта механизаци яьй. Помещеиешка дегаза яш: пІема, сийрда, йІайха я. Дика тоаденна хьайбаш латт чусоцадьк. Коровникашта юхе доаскъар кийчду щех к. Фермана кхоачамболаш доаскъар кийчаеу цу чумуьж. исхуссткеии «шура». хьайбашта «хуздар» кийчду, ГІоза доаскъар овта а оаташ Іанарца кІалъдуБолх бе дика хьалаш Іалашъдьяд. Дика цІе уголок, столови я.

Къаьхьегаме толамаш дахарех КПСС Нохч - ГІалгІай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа Сийлен гоаматеп ахчан премин еннай ферма коллективе. Цо дегаш айлар хьайбаш лелаДерий. Хьанар соцдьяьхха къаЙхьег цар керда толамаш доаХаш. Йитт бетта юкъера лъарХІача хІара кхоабача Іаттагара 2000 килограмм шуро яьккхай чкхаа, из социка цу чана яьккхачунца нийсдича 300 килограмм духьагІа я.

Ферме дукха езаш безаме цІи йоаккх Умхаджиева Маликай. Барайтта цу мара дан цуп. Цхьабакъда, хІинаьле ший балха хьайлепаш дика яйзача цо йоаккха за директора А. Муслева. Из тха лелаРло я. Тахан - кхоаНа болх бе йолаЙолийтаргІа оаха лойла.

Дика уйла йолаш ІаЛелахар тхо фермера, цхьабакъда, кхыча тайпара уйла чуесеар цхьоалагІча отделене ферме кхььчача.

Укхаза я я доаскъар кийчу цех. Шоотта тайп - тайпара доаскъар Іалашдьяьш Цхьабакъда, хьоккаГІа Мухаджиева. Грозненски шурий совхоза къахьегамхоШа дьь кхаййархаЛ хьал а лоашйр керда социалистически деккхараш тІаийдаш по уж шера — хІара кхоабабача Іаттагара 3500 килограмм шура яккха.

Доагіа а доагіаш сий ду цуи новкъосте К. Домбаевай. Цо хІара кхоабача Іаттагара 2750 килограмм шура яьккхай- Ферме кхоадагІа моттиг П. Шабазовага я.

Ферма коллектив дика я. Бакъда, цхьакха да оля деташ: цхьа бутт совгІа ха я доакан чусовнадаль хІина а болх бе йолаялийтаяп дойка.

/ — Хьайбаш лелаДераш цу гІулакха бехке бан, — аьлар совхозна директора Къаьнаш гІтхона хетачох наггахь мара ферме цагІап. Цхьабакъда,из уьхьаза хул-м аьлар тхога. ТІакъха хІана гаш цуьна ден распоряжение цІенхаштта телъелга?

Тхо ферме даккале массеех ди хьаьха электричеки саьрг хьадабар, доаскъара цех сецлер. Рацион кьабІолар. Доаскъар кийчдена Іелхьлоно Д. Магомалова оарп дьяьххар — директора, керттерча инженерага дІахайтар. Совхоза энергетика Р. Исаева тІадилларпар кьяьхролина тоаделга. Цхьабакъда, цхьа ди дІадаьлар, шоллагІдар чакхдоьлар а ларгар. Р. Исаев ферме гучаволлаш ваГар. ДьяьхагІа да дар хьайбаштта кийчдаь доаскъар цу дулла, Іаьсашта муж ца лу.

Уж да-кх ферме деттача доахана продуктивность доХьялара цхьалоа бахьанаш- Цар хьаьхьа шорта доаскъар. Дада а шера дукхагІа доаккхарга шоашта тІадилла гІулаех наха кхоачаш дарах тийна долга.

Хьайбаш дика Іангардахара мегропрогнозаш оттаеш а совхозе. Эгара хьалха наьха бехктохкам лаккбара уж тІаерзаяь хилар доара. Цунца ихьана прогрессивни технологи сихгаГІа докъебоалаер бетгаш а деш. Хьалха латта оолыт гьаьна ац — цоай совхозе — «Херсонский» ферме я.

Д. ГУЧИГОВ — Урус-Мартановски района хьалха тІахьожама член; С. ЮСУПОВ — «Комсомольски прожектора» районни штаба начальник; В. РЫБАЧКИН — республикански совхозий объединене инженер; Ф. БАННИКОВ — «Грозненский рабочий» газета спецкорр.

РЕСПУБЛИКАНСКИ ГАЗЕТИЙ РЕЙД

НАЦИОНАЛИЗМ — КЪАМИЙ ХЬАШТИЙ МОАСТАГІА

НОХЧ - Гlалгlайчене бах тхьа итт сонгlа дола хьомех бола нах. Вай республике цlа бола интернационални дезал ба из.

Вай массаран а гlишлошта дlаторабе промышленни предприятеш кхоаларгlа, хоаламбева шера доахача толамаша. Цlакхха а ца хиннача тайпара дика хьий. къа культурган чуйлиг уьх шера ахархошка, хlаъта промышленносто планад сонгlа дуккха миллионаш сомаш массо бола продукци арахийнаш. Советски общественна терхьаш ду чу хlама хьадеча къаьстегlане хьаъта гучабола Нохч-Гlалгlайчене дахача халхъяй интернационални ихьогlон дотта-гlаш. Цар цхьане а дац цхьа ший къаьстта къхьегара дуьхьало хоьмаш ца дола хьанг. Цунах дика хьаъхьегара производственни коллективашка хиннача юкъара собранешка къаьстамхошца даьча къамьзашка.

СОВЕТСКИ Социалистически Республикаш Союз хьаъ 50 шу дизара тlехьаьхьашка уьггасеш дегlаторабе хьоалаьхьашка уьггасеш дегlаторабе хьоалаьхьашка уьггасеш дегlаторабе хьоал

ПАРТИЙНИ ДЕШАРА СИСТЕМЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ КХЕТАМ БАЛАР

Партийни дешара системе къхьегамхоша интернационални кхетам лу агара хьалха интернационализм дарлаш Іомхой дунен хьалхара программни документ долча Маркеен Энгельсен «Коммунистически парте Манифеста тІе» бе къоьсама революционни тІахьехьа — «Массе, а мех-кашкара пролетареш, ІаШагІкхетаI». Из бе пролетарски интернационализма, къхьегамхой дунен хьалхашта кхоьруна баьт - ткхьагІон, хьалхий вежарашта долча доттагІала чуложан, дунен коммунистически боламна эшалургболачун кхоьруна чуложан.

Коммунистически партена кагрІадьнначу эгІара тІехьарех цаI да СССРе кхиий доьзначу къоастар. Советий Іьхьал эттача хьалхара денойхьех Коммунистически парти долаелар хьамий вежарашца йола цхьоагІо хьае. «Вайна эш кхиий шийр лоІяье йола союз, цхьан кхиор ноьх тІама яш баьстаргбоана союз, бизза болча тешама тІа, вежарашца йола цхьоагІо кхьагІа кхетаеш хилар тІа, бизза шиЙ лоІяне болча барта тІа хьаьв союз, тхан вахар вахар В. И. Ленина (В. И. Ленин. Сочиненей бизза гуллам, т. 40, оагІ. 43).

Советски республикай цаI йолча пачхьалкхан союз хьамма кргйбоаш хилара теоретически кхиий долчаш В. И. Ленина Кхиий ленински политика хьалхара хоамгІу а ешш, пачхьа оттавалл СССР халкьий вахаре боьхьоьна йола вежарашка доттагІал, интернационализма принципаш оттахра истотчеехи техкар. Социализм хьалхара хана а коммунизм хьалъеча хана а парте Іалъьмате боьхьа болх бар бахьан халоо хьажиннад советски патриотизмам пролетареш интернационализмах уйлаеш кхетам бина, марксизма-ленинизма мировоззрие кийчІаь поажалаш, хьажиний наьха керда исторически общность — советски халкъ.

Къьхьегамхоша интернационални кхетам балара республика партийни организацеша бен болх болу аЙхха бувза беза коммунистически мировоззрени хьажиннад халкъан къьхьегамхой, Советски халкъана политически кхетам къьхьегамхоша пхьаьнаш кхиий тІехьа пІуьлахьаш дешадарга, социалистически къмаш дІаоо а дегІаоладалаеш гергагоарт кхьагІа йола чуложан

СОЦИАЛИЗМ:
ИРАЗЕ ВАХАР, СИЙРДА КХОАНЕ

«ДОТТАГІАЛ»— НИЗ БОЛА ТОАТОЛ

Итт шу хьалха, «Доттаґіал» яхча трубопроводза ух ґіолла Плоцин мехкадаьттахимическин комбинате хкьаьчар советски мехкадаьтта. Іалъамате йоккха-на трансъевропейски магистрале шоайла вІашъ ийзар Башкиреран Татарарен «Іаьржа дошуз» доалла моттІгаш Польски Халкъа Республика промышленосте центраш...

...Москве, Хрусталин переулке я магистральни международ-тапроводий Центральни диспетчерски управленин. Этажа-ление начальник Болгалина Елизавета Филипповна дукха за йоацаш Польшера цІеначІ. Из дика йоазза а «Доттаґіалне яхь международ-тапроводе хьалха — Чехословаки, Венгрен, Польшен, ГДР-ен. Цунна туш а цо дикъе повцаш а хьалъвай магистраль.

Цун историк а балхаз а дувцаш йола цифраш лахара Е. Ф. Болталинайна блокноташн справочникашн эшаш. Цун дика дагадоаґіа хІара дата, хІара цифра. Польшен ГДР-ен діадохията волжски международ-та «Доттаґіалла» кьилбаседерча участке чухийлар 1963 шера августе бетта. Хьалъа 1973 шера март бутт хьатІаяхоачаш Волга берда-нистюшкара Висла берда нистюшка бІаь миллион тонн іьаьржа дошузь діаданийтад. Нагахьа сеннА из цистернашка чудеттача 45 эзар километр ніеъка поезд хургьар. Іоаржіамаша хьатьоях, международ-ча трубопровода ґіолла діаохитар машинненашца тІе ґіолла «хьуьчуч диазза дарґіа долга.

Польски королиН къаьна резиденци — Ґіоцк тІом хьалъхь «пенсионерни город» йоьрзІеш яр. Корзинкаш дуе производство дагІаноавалера цун яхоане перкІаш бар экономика-стеш. Цу хана тешаа хаьа дар тхъьх шу дьоъча цох международ-тахкъме столица хургхкалрах. Хіанз мехка цо тел бензини дизельни доагорш, пластмассаш искусственни хьоасаш шъедара эша тайп-тайпара химически продукташ.

Висла ІІера польски международ-тахмаллин гигант дагІаноагІош латт. Пятилетка чахйоаллеш уьхаза болх бе йоалаґіуьр-ачы а массехк ґіоккха объект. 1971 шера республикера оригина международ-тахсдоазача предприятеше луш хинначул дукхагІа продукци тергьа комбинато.

...Хіара дийнах» «Доттаґіал» яхача магистрало беча бахча йола информаци йоагІа Москверча Центральни диспетчерски управленс. Мел масоаш хиннаш болх бешІ! Мишта международ-та? Мишта болх бу автоматаша?

Е. Ф. Болталинас сона хьалхашка Іоюлл международ-та діадахитера денне-бьисанарен графин. Уьх итт шера цъхь моттиг ниЙсьеннаяц из толхаяь.

— Доазуз хьоачалучуа ужача приемо-сдаточни пункташ-ка діаязду денни-буси діадехийта советски международ-та, — йоаз Болталинас.

Цаюх цеІ я Адамова заставь, Польшен ГДР-ен додача международ-та наьъка тІаюх къьлхара доазоп дезьяра город я из. Уьказа я этажа хьалхара международ-та діаузза доазоп дезьяра станци а. Цхьа обзервацар хьалъюзаюе а шоолларІчура международ-та трубопроводе чу діандоахийт, из цигара діаюх малабузе-та діадода. Резервуара чу хьачудоагІар советски да. хІэта діаваододёр — польскин немецкин доалазь я.

Международ-та діаузза цу тайпара станци а чехословацкосоветски доазоп гаьна йоацца-ча Буковец яхача моттиге а. Из дехарца дунен хьалъвацца юкъъерче лаборатора телефон тох Е. Ф. Болталинас.

— Хіанзе анализ ей оаха,— аьлар лаборатере боалхочо.— Ромашкински международ-та дика да.

Международ-тах «экономика Цийн зал. СЭВ-а мехкий автореШка яхь болаш а ґіоагІа в ґіеп из. (АПН).

Сурташа дувцаш

Кубе хІанз чуэцаеп датт пекар деаккхд эрз. Уьх шера дукхагІа діайийнай мехка кортТера, мин доархІан болд из культура. Софраза дика - кийго ер вІашъгІьгеай эрз хьакъаргІ бригадан, китчьый хотбоазача техника, мелла доаккхдар заводлй оборудова, ин. Уьх шера механизмашца дукхагІа эрз чуэцаеп.

СУРТА ТІА: къьлъгача къаман турнан Виктория Мирзина. Из сийлоаа цІи ецина сеннй 66 бахха дийнахь цо 100 эзар врроб (цхьа врробах 11,5 кг хуо) пекар эрз хьакъахарх.

Пресса Латвин—ТАСС сурт.

* * *

ДРВ. Кеси Бар Кин деаадеп дукхагІа мукьаа. Из цо мукьаа эьхаш ва. сесйн — вдлнвлдхоь, цар дуь берах хІарадар музыкальни инструмента тІа доаза хоцц да. Дендда оркестрга дадуьгІа кастхасса цар моллаюй гуьлу.

СУРТА ТІА: деъаза процесс.

ВІА—ТАСС сурт.

* * *

Гонолъара фо бІех цо дайтара тІеъьхь доаттабеча къьасаюе доакхий тоолаюл дика Хьалъхь Америка Республика специалистеан Інама. хоцеи. Производство а химически промышленность а цахьлаюл дагІа. Уьх а хиша іоучх эеш хІамаш нъьхьа санна хІеъьгІеъьгай.

СУРТА ТІА: Ганнвнрча заводо йоахеца вентиляционни система. Цо хьалъгаш фенга йоркхучх эеш хІамаш.

ЦАФ—ТАСС сурт.

ПаргІата къахьегам, дог ураоттаду къахьегам

ГАВАНА

Куба къахьегамхой Профцентро еначча путевкаех аьхки шоай отпуск мехка салоІеча цІеношка чакхъьяккхай уьх шера 150 эзар кубинскн боххлюоч ґіулакхверча сагон.

Паччахьалхдено цахалдаш йоакхо ю боххлюшка, ґіулакхверча нахага, пенсионерашка, кагирхошка лерґІа салаІнйтара. Хіара шера мехка сурнгача провинцешка хьалду керда сало Іа цІеношн санатореши, туристически центраш, пионерскин студенческин лагерап.

Ольгина яхача года (Орвенте яха провинци) гаьна йоацаш хьалъе йолаяьй йоккха туристически комплекс. Уьхьа-за хургьа мотель, ресторан, бассейн, спортивни майдаш. Из

Тхоға ЯЗДУ
СЕРДАЛО

Мехка гIолла

«УЗБЕКФИЛЬМО» ДОАККХ

Шин серех латта фильм доаккаш латт «Узбекфильм» тIера хьежерча бIаш шерашка вахьача сийлахь-вокхачу IилмахочохТу Рейхан Бирунех лаьа. Картина ставцарг режиссер Шухрат Аббасов ва.

Бируне дукха за ныкхахь Хорезме вахаш. Цу среднеазиатски городо йIовхале тIийнаш цу хана бакъва дуккхача сийлахь-бокхача наха. Указза бакъош кхоллаяман деша чачнан гIорвашна Ибн-мазо Ибн Ирак — Бируне хьехархо а хIаьта иштта философин Ибн-мехкан Абу Али Ибн Сина а (Авиценна), фильм хьалерер бехам бо Бируне болчу балхан яьссача моттиге хьакъинца ца хилар хьавокха.

Шиъ хана гIоранашна саг хиннан Бируни. Цун вахарех бокъонна бакъдола хIаманг дукха хьоахетаран историе. Цхьабакъах, хIинца-за хьакъаставарг а тоьшалор ца хилар, цунах дерриге а тIе ца ваьккхинарг а. Цу тайнарна эпизодех цаI дукха та йоьшшаш яьккхар студерча пайхьоне.

ХIаннаа Бируне корта баккхийта лаьрхIа кинотIа Мамзуд Газнийче, кхоьачех кулг IIеха дIоне тирана, цIаьхха соцIам бу Iилмахочеззаьъкъаьлаш. Мазмуда хIинца пачхьалкхе пачхьа дарIийтаза шиъ летописец Бируни санна вола цIи хеза IилмахочехIа вешиза.

IIаккха Бируне ше хIбаь бохк Iобеш пачхьахьне. Цу тIа дыгучу да Мазмуда поздний бокъонна доаккхаш, цхьаъхIа бакъволлаберг ла маIн дай карабоблаберг ружьжа доаккхийтеч хилар. Корзаг1ашмалучча тирана IилмахочоаIпринказ ду цигача, шийна бIаьрг гучча кинжал болгдар аьлс. Шиъ бохк IIерда кхосс Бируне, аьа бакъна йоIгача оагIоцIата бIарах-хьежкан латт яз. IIаккха, бIарга тIа бIарг оттабаь тирана Фора а хьежкан йоьх пос кулгайоазуьв дебалаъь дакъна, мичча бесса даIе а дунено яз дешаг а да.

— Цу тайнара эпизодан а бохкан, оаха цу сийлахь-вокхача сецца кеп юхьланца доьл хIоа стеггаш хIама ду, — боьд фильма режиссера Шухрат Аббасова.

Картина консультанташ — Илмахой: Узбекистана Iилмай Академе вице-президент Ибрагим Мукминов, Узбекистана Iилмай Академе тIен - корреспондент Галина Пугаченкова, искусствоведене доктор Лазерь Ремпель.

Генрietта **РЕПИНСКАЯ.**
(АПН).

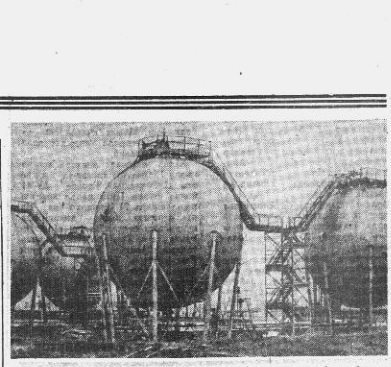

ТУЛЬСКИ ОБЛАСТЬ. 14 квартале карара ца йоьалийташ делаю Ефремовски синтетически каучуку заводе коллективо мехкадатта чакхдоахачех мехкадатта химически промышленносто министерстван а профсоюзоа ЦК-а а карара кара тела Цце Байраях.

ДIахо нис 3 аламбоабаш а предприятть. Хьалхан латт СКД («Д» маркех йола синтетически

каучук) хьаьо шоллагIа aprIa, реконструкци яьй кIайча кIурза цеха, болх беш я керда цехаш — дизотно-кислородни, дивинил гуьдер. СКД хьаеш чакхъяьха юхаIойIа краситель цIенъер, дивинил чудоаташ оюч, кхьяраш.

СУРТА ТIА: дивинил гуьйо цех.

П. МАСЛОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

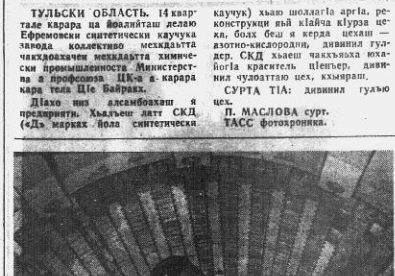

Дукхача шерашка леладеча - кхьехьагама дитташIо яIашагIкъовзайдейг «Электротяжмаш» ихача Харьковски заводен «Электросила» ихача Ленинградски заводен коллективаца. Социалистически яхьа хьакъоьъа договор а дан предприятешца декхар тIаIийдан уьк шеран заданеш хIинца хьалха воахъаньше, продукце кердан тайнарг хьаьде Iовкде, дехкачIенаша пояй хIинцьсьа энергетически оборудовани IIакхъуьйлIуьнга тIелаьцде. Декхарш толаме кхоачашIаш да.

Шин предприяте коллективаша кастмента информацеи дIа-ъьа ед шиъа-ъьа хьа итогин яра дологаеш дIа-ъьа чуйIг.

СУРТА ТIА: тохкан баь яьлнаруа тIехьаргIа 500 эзар кIловаьт иоз болаш йолча генераторгIата хьожаш воала яьхь хьакхалатта обночник И. С. Шарова бригадера коммунисе Ю. Стороженса.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР культура Министерстваца АРЕ культура Министерстваца Египта цIерача замандахьара IIамаш подписа IIерзалин организацеи аьа соглашенеца Москве хьакъоьъа «Тутанхамона каша гаязьш» ихача выставка экспонаташ. Цо тешаа ду Египта Iарбий Республикаца а Советски Союза культурин бухзамаш шерделара.

Тутанхамона каша гаязьш СССР-е гойтабе вола Кавказа музей бIаьнаш я шиъ мах бан вигтоаяш ецача шерашка египетски искусства коллекцеш. Кавка экспонаташ къьстта раздел я йолаш юкъенгай музеи экспозицеи. ХIинца вьача из ца йолаяча па показай вай хьакъа хьакъьяча аьхха цаI мара доаца дIаьвелача фарона каш. Кхо хьаьехьа 1922 шера английски археолога Говард Картера.

Выставка шоьлтаье шт экспонат вай эзна хьайолаяладе шоллагIа эзар шера ра юкъе, пешта аьлча кхо эзарш ах

этаьр шу гаргта за хьалхагIа яьлъ искусства бецца а дина произведени шарна здчалъаьлча египетски скульптурай, ювелирай, художественни говола мастерай творчество. Къьстта чIоагIа терхьа тIеоаш да Тутанхамона портретни сурташ а хIаьта иштта цуьн жортен гIовнай белажашш къьйдаьйдаш хинца дошо мехка я.

Бонкха гIилман доаркъаш болаш а я выставка.

СУРТА ТIА: (ахрьехьара аьтурсьа): Тутанхамона маска оттаяьча питриндза хьалхалерча эйтт этгара къьлара Египетски музей хранитель Ибрагим вид. Нагауе, шица памятникаш доргдеча центра директор доктор Салех Ахмед Салех. А. С. Пушкина цIерагIойла ГМИИ жортенер хранитель Е. Б. Георгиевскае.

В. ЧЕРЕДИНЦЕВ сурт.
В. ХРИСТОФОРОВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

«Старопромнефть» мехкадатта газни йоаахача управленне СМУ Сийлен доска тIе къьстта хьалха латтарий портреташ. Царна юкъе да каменщицай Ибрагимова Мария Сембиевнай сурт.

Хала хиннад цун берал. ТIом латтача шерашка а на йистебазьа-ча а Казахстанерча цхьан дездоче мехкахкийнай яз. Цига 5 класс яьккхай. Цхьабакъда, керттера да бер хана дена ма къьсберан дукха бесаш хиннера.

Гроозне цIаенадуу тIехьаьжо 1961 шера машенашкьеча тIа болх сеш хилар яз. Грозный — Нефтяная — Артемово яхача машинашкьа йистебе тIолла хьалдеп дар вIаштIарда, керда цIенош.

Арна-Севан яха 40 километр йIаььа гидротоннель яьккха болдап дагт Армене. Из яьккаро йиш хIинтIерзаш Севана республика «Ломаван жожьара» хин цIий бондане доаттаваш прибле-на въьвстае. Севана чура хьалдогIача Раздан яхача ух тIа хьалъьй республикан электроэнергеца кодчамбо-ях электростанци. Ирригацеонни гIирсий системо йиш тхьоттаяь 220 эзар гектар хьаьжа.

Нахар цIаенадуу хиннера хьежкар дикка догIаьъ IIам чуркъа хин болаш. Керда йистошкара Iолоаденнад из-Севана чура хиннера хьежкар дикка

хьа чакхйоаккхаш комплекс м. Севан-Раздански энергетически каскада тIе-бужа жуьз аттача а бохкаш хьалъьй-ний из-ъьа массеех тепличеи электростанцеи. Ломаванна доагIеи аьтта хIолхарен хиннера хьежкар дикка догIаьъ хьаьжа хьаьжа.

Варженисски ломаи дукъе Севанах кхоьсздада Аопа яха ломаи доагIа хиннера. Цунна цIа доспадерда.

СУРТА ТIА: ломаиста цIаенадуу ломаккхаш латтача кердача хьарсан чу тIолла ухаргIа кастта Аопа хиннера.

Э. ИСАЛКИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯХЬ—КОЛЛЕКТИВА ЧIОАГIАЛЕ

Ухх тIехьарча хана дог гIоладолаха чувцаш мах хиннад «Ингушский» совхозе. Товенний къькъеган-на дисциплина, лакхденнад хьайбаш леладерий хьинар. Из бахьан долаш дика кхоачашIо пятилетка кхоалагIча, хоалдамбечу шера планн социалистически деккхарашн.

Социалистически яхьа ййс бетта тIетарг оц № 3 йолча шурий-товарни ферма (отделене управляющи Дзагиев Ийса, МТФ заведующи Корнгов Билан) къайбаш леладеларшта болх дина бIаьх КПСС обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа сийлен грамота а 150 сом премн а елар.

Яхье хьалха латт доаркъаш Корнгова Бацита, Елисеева Любихан, Медова Розе, кхьыбраш. ХIара Iат, тагара лаьхьа иит бетта 1500 литр шура яккха план йолча Б. Корнгова 1922 литр яьккхар, Л. Елисеас—1787, Р. Медовас—1543. Дахьеч бокхка лаьс бабI Б. Корнгова балха — цунна «За трудовую доблесть» яха медаль сенаш.

Партнин бюрос бокхха теркам тIабохийт социалистически яхьа. «Ингушский» совхозе центральни усадьбе хIара бетта уратIйола социалистически яхье котвайначуьн сийна цIе байраях. Кхайдаьъ стенаш, хьалтеча доахк социалистически деккхарш.

Доаркъаш шура яккхара план мишта кхоачашIо лаиздау хIара дешна, мишта дIаиздау мехкинзаторашца бечь балхах дар а. Цу тайнара, совхозо хIара болхлоча-хов ше меттел шийна болх беш болча нохкъостаца дийнахьа мел болх баьб.

Яхьа итогаш еча хана коммунисташа уйла йир кхоачамхиллад доаккар доллашъьа доаркъаш бокхкха шура дукхалагIа диллача тайп-тайпара хIара хуьт-ашна-чу баьккхи да иэ?—йоахар специалисташа. Юха а хьагулау партийни бюро. Хьахьйкар доаркъаш, доакхар кийчдерш, зоотехникаш. ГIулаьк хьораме аттагIга дIа а хайта, хIаранера дувцийтар цунна хетар. Партийни бюрона гучадаьлар комбинэрн дикагIа кийче саеш хиъар. Рацiона гIатехар спелос, барда. Пакхка доахни шура. дукхагIа яла доладелар. Шурз дукха яккха вIаштIехьаьлар фермаштеи кхьюст-къьстта болъдолитеи юкъе социалистически яхь дика оттагIар бахьан долаш.

Наьха хьинараййир доаханга Iа даккхийтара хьакъехьара из КПСС Центральни Комитетен СССР Министрий Советен совцамо. Из сонам эрабашшнчуа тIехьаьгIа гурьяьца, Iей а хьатIаздогIаца дерригага цкра а дердолда гIулаккхан оттадир, социалистически деккхаран тайнйар. Из сонам дIабозийтара а юкъарра собране хьедда кутгадаьра а партбюрон оттадир деккхаран хинад хьалха кхоачашца а дIайолаяча моллагIча яьхьа совгIа совхоза болхлоита болх дикагIара пеш Iайлоне аьнна. Къьлаьча дIаьъе бекхаран хинад хьалха кхоачашца

СПОРТА ХОАМАШ

БАСКЕТБОЛ

Ухх деношка мехкдъятта инстнутта спорта. Дворепе хилар чIоагIа сакъердане баскетболах довзъяра. Уххаза довзап яр баскетбола ветеранийн горохо берий спортивни школан командаш. ХIара шера хуланц да ну тайпара пIашагIа-кхетIара. Шиг тайпара гонахалла къонахан юкъера къонсам бар из.

Цу кхоссамне кхтоьхар говзал: довзар доладелча дена къонахарна тIехьахха тешаш ветеранан университета спортсменаш. Ер дешара ну чакхдаллалца дIатIор-гIолаш а 10 тайпара спортни довзарап юкъе доагIаш а я из.

Спартакиада хъаьлла сийле кхаьчар маIача наха а хкалнаха а юкъе республика кубкаш яьхача университета баскетболисташа.

Спортивни яхьашца дакъа долашап я факультетийн курсийн спортивни командаш. Малача пацьа 9 командана юкъе ши довзар чакхдаьлина, дакъалоь лер-пераш гуш а боалаш. Цу юкъе я физически кхетам балара, физикан математикан, кхьча мехкий метташ Томалера факультетийн командаш. ВорхI яхалнаьхьа командашца юкъе дикагIа спортивни кийчо гойт хургболча физически культурин, математикан, физикан хьехархошца.

В. ТЕПЛЯКОВ,
ШАХМАТАШ КЕРДА РАЗРЯДНИКАШ

Чакхъьянна «Спартак» общества юкъеболагIаш шоллагIа разряд,йолча шахматистий квалификационни турнир. Шахматех цхьоалагIа разряд яккхара эгIара кIезнигагIа 11,5 очко Iалашъе езаш вар цу турнире дакъа доацан хинна моллагIа спортсмен. Изама а цу дукхагIа а отклоп Iалашйир яхье дакъа лаьцача И. Денисова, А. Васильева, Ш. Петросяна, В. Комогорцева. Цу ятьяна шахматех цхьоалагIа разряд елар. Ялх спортсмено шоай шоллагIа разрядаш бакъйир.

* * *

«Труд» общества командашта юкъе шахматех довзара хьалхара мотт!ир яккхара хьалхарча группе хьалха а тур чакхъьянна. Турнир дайболеанча хьалхарча дийнахь,ца дена яхь хьалха ба «Гипрогорнефть» команда шахматистаца. Ловзаьнна пяртн а йолаш 20,5 очко Iалашъьш пар. Цхьабакъда тIехьарча хана чIоагIа духьалаучтт ну команда-на кхыча командай шахматисташ. Масала, СМУ-4 командаца «Гипрогазнефть» команда довзаьр тур цхьаккха команда кот а ца йоалаш счет 2,5-2,5 йолаш чакхъьяр. Ишшта, цхьаккха командаца кот а ца йоалаш чакхдалар «Гипрогазнефть» команда Анисимова Валерина мехдаьнта чакхдоахача завода командина вIашагIахетар а.

ЙоллагIа мотт!ир ба Анисимова «IерагIа мехкдаьта чакхдоахача завода шахматисташ. Ловзаьнна пяртн а йолаш 20,5 очко Iалашъьш пар. Грозненера локомотивни депо спортсменаша кхтоьхар а йоаьккан чакхъьяьар Октябрьски района командашта юкъе хинна шахматни яхьашъ. ЙоллагIа мотт!ир «Нефтемашмонтаж» НИПИ» шахматисташа яьккхар.

ШАШКАШ

Эрсий шашкаех довзара къона спортсменаш кхебеш кружок я республика пионерий Дворепе боьх беш. Цунна кулгалдеп да спорта мастерала канлидат воза Шамов Валерий.

Хlинц шашкаех довзара эгIара кIунгагIболча шашистанга, юкъе яхь дIайоленай Грозне № 41 йолча школе. Цига дакъа доацан школашкара 21 дешарха ва. Из яхь бераша юкъе дикагIбола шашисташ белгагIабара вIашагIа-хьхьякха я. Турнире кхьастта дика толамаш доахаш довз вежарий Вацуевгlар Тимурн Марати, ялнеч вошки Вечнослав Асен Олеги, Городин Алешъа, Дугреч Хамат.

Цу турнире дика лоннаш белгал дьяна бераш пионерий Дворепе кIоначча шашистий кружоке дIаязделга.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

Выставка хьайиййлай

Декабре шоллагIча дийнахь Грозненера халкъа творчества Цlагlа хьайиллай «Къахьегама — сийле» яха художественни выставка. Хlинца гойтзи я живописца, скульптура, чеканка, графика произведенеш.

ЭгIара хьалха белгалдаккха лов довзъяна выставкашка дакъа доацан хlинчаьа художникша М. А. Лернера балхазн. Къахьегама из-наха хетадаь да уж. Хьажа баьккарий бесам тIаоза тоша яздаь да «Боаллочун портрет», «Къьнаьга мастера портрет».

Ахчача хьунгаIа керда наьккан дожкан бочча къьхьегама романтикина хетадаь да А. Е. Кузьмина «Курейн керда пикт» яха сурт. Бесам тIаоза а кхетош а дийца дп из. Цу художникша яздаь да «Суперфосфатина десант», «Комбайн хлай тIара — нух харцаш яьн сурташ.

«Балха Iуйре» яхаш ба художникша Н. Наумова болх. Таксомоторни парка балха ди дIадоладаь сурт оттаду из. Вай мехкара Iалам хетадеш да П. Бушмакова «Аьхке яха сурт.

Выставке я В. Перова этюдаш. Кlезнг - дукха натуралистични а вIаша пхьатара а хеталу уж.

Цlаькха да хlинчаьа тайпара дукха я выставке чеканка произведенеш. Кlоарга пхьаьсаш сурт отгош я Н. Жука «Нана» яха чеканка. «Дала халхар» яхача В. Малюга чеканка йоьхийт хьажа бакъдеррата Эсамбаева творчество. «Къонаш» «Оврлхлитт» яхаш да А. Рягозина балхаш.

Живописе а хlинца интта выставке керда дакъе — пикрустане а шиг ика тохкаш ва В. Исмаилов. Пездика хlинца гаьна даьн а боккъна безаман а дог цIьяьна долаш а хlоарга-пхьаьс ца цуьн «Колхоз бригадир», «Лоьмарой хьалхарча» балхаш.

Аллха яьа П. Щербаков на выставке скульптураш гойташ: «Юрий Гагарин», «СССР заслуженни тренер В. С. Ростворцев портрет», «Оганесин Лорай портрет». Кlезнг - дукха шаблонни хеталу ца автора балхаш. Хlинца а чIоагIа дика да из ну тайпара чоалдане профессиональна деззарш кхоачаьнца волавелла.

Наха дегагIоь луш керда творчески толамаш дахар дов берийча выставке дакъа доацан ба-раша.

В. БЕЛЯЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

„ЖОЖАГIАТАРА“ ЦIАВАР

«Цlн тохар» яхача повесста тIара дакъа

А. ВЕДЗИЖЕВ

Х АЛА гIоа дар Хамарзайна техар. Цунна дездар хьалха а мурдо шийгара гIалат далийтача цунна таIазар ду ыына, бакъйна хIанз из муьлх шийна ти боллалца из доагIача тайпара хьехтаделлаш цо. Юрта биспа мара кхьалъавацар Хамарза хIанз а, бакъда укхан юрта бакхка бераш хиннар ахоь го бар. ХIама дапар салаIа биш яларе. Ги дола тали Iооттаде, салаIа бокъо яцар цун. Иштта яр ухханна из хинна кхел.

Чов хиича санна балам лаьа-баьнабар пун хIинкъе а, дахьначча хьапаро барзкъан дегIа тIалетадора. «Тамаш я-кх хоозза сона го боаккхалой, — ушла йора Хамарзас ше-шийна — леш а хургьян кхы йоккхачIа хадо-м. Юртара арабоалача наькъа тIа Хамарза кхьаьчча яьсса вездараш а йолаш хий да йодоча кхалсаьгах бIарг кхийтар Хамарзай. «Дала хIалакйойла хьо, — Хамарза ше я къорах ту дита бесам болаш бола дукха ха яр. Шийна а кIордалдар цунна шIагIа а арахьа а наха доаха бекхан. Духьхьа лоIам та тоьъага мара хIама дацар цо из на дутIача. Хlьаьта нускал доалдергда аларо кхы а чIоагIагIа корт хьовзабир Хамарзай.

Хетаргахьа Юьсана хIара дена на хьалхадохкаш хинналъера дезалца тайна хIни мегар из. Сесаг!а а волага а ер йистхуьлу вепе а Хамарза дезалцара эгIара бахьан вIалаьа кхета а на деп санна гIулаьк дора цунна Зоис. Iура, сарахьа бIайха кхача йоаттагора, цIен-че массеа цIена йоаттайора...

«Ма кхом ба хьа бусалба йоацаш, — уйлаш йора Хамарзас. — Бусалба яцар аьина-м сатохгрлар, наха сеа Iоттерех па кхерареш.

Бутт сов ха яькххар Хамарзас кхъаркъах из кхеташ тобд давчул тIехьа. Цlхьацабараша кхы лапар Хамарзийна. ТlехьагIа а эшарг ма вей ер йоьхар по шиг дагахьа, мах ца къовсаш массера дIаяц ухко совхоза кхашкара лочкъьяьх хьажкIаш.

— Бибо, бехк ма бIалла сона,— хьоаставелар из, — хьопарча дотгатIаелла аз хушдергдолаш цхьаккха хIама дац... Къонахчан дош яхар чIоагIа хIама да, дале а хьона болчу тоьмаш пхьа пелл маргда аз.—Пела шийгахьа хьа а тетта дизза къаркъь чудеттар цо.

Раьза волаш велавелар Дзансохты.

— Иштта доладе дезар доладеше, — дизза датта ший пела хьа а иIна Хамарзийчох дIатехар цо.

Хамарзас лерхIар къаркъь из цхьа пела малярах ше шоай тхьамадийна Юьсана гучавгр па хIлар а хьашца ше тоам беш хIлар а.

Бахьана хьо, — цхьа къург мара да беш ший пела дIамелар Хамарзас.

Дукха юкъ яларе дегIаца тоам беш йоьхо эттача санна хетаделар пушш. Къамаьл де, !бегаш бе бесам боаглар, бакъда кхетамо кхы меннар цунна сов хургхлар хьалха доахар. ФунгагIа дале а цхьаьхха пела а мала мегаргдар йоахар дего, цудухьа мала аьина Дзансохте шийга дехар дарга чIоагIа сатуьсар Хамарзас. Ухха футтарнйна санна е ше мIла а е тихкинга мала ала а сиха вацар хьашца. Цо дувцачух ах Хамарзийнга дергах па кхете а бага пластинка латташ санна вIалла Хамарзийна ца эшаш дона хIамаш дуьмар хьашто.

Цlкъа а шоссза а цо кхетадар догдоахаш къаркъь чудола шушш хьашагахьа дIатеттар Хамарзас. Шиг ма шоссза кхеталгаьс догдалаца сиха шушш хьа а нйца цун пеша ту ца юха а дизза къаркъь дIеттар цо.

— IIамалаьл из, — дийхар Хамарзас.

— Iа?

— Со.. сона тоъам бан?, — шийна мала лиц моттийта гIерташ цIог хоьхьадир Хамарзас.

— Цlкъа пела мелча шоллагIдар а мегаргда, — кхы хIама а ца оалаш Хамарзийна пола дIеттар Дзансохте.

Цул тIехьа дахьт-ноаноштта тIера, безаршта-бозарашта тIера молаш шоаш мел текъабаь жад царна дага а багIанар...

Хамарзас къаркъь, меннйра а цо тоба доахадьара а дIа па хоьш диса мегар Дзансохты накъабаккха аравашнача цунна духьала Юьсан кхийтаьеше.

— Хамарза, хьо вий из сона гуш вар? — цешьалар Юьсан. Мишта меннад Iа ва, ва хIама. МархIа а велла цун, эрат дс гIерташ ши кулг дIа а дахийта Юьсана гIалгIертар Хамарза, бакъда вож ше дIакхалла гIерташ сармак болаш санна дорабаьа гIерташ дIаяц вуьлар.

— ДIавала, дIавала! — шиг бе йоалла Iаса аййир Юьсана, — къаркъь ну а дотта эрат де хьал устаьт хеторийнй хьо?

Хамарза юхавала дага ванар, Юьсан шийг дIа мел кхекха тIетIа а лагаьла чIоагIлора из тхьамазда эрат дзра.

— Хьай устаьа духьа, хьай дьасара, — кхестадора Хамарза тхьамадийна, — цкъа мархIа волийтахьа хьо аз бет харцъа а ерзаергIар хьона хьадж дIа па хететийта.

Юьсан мархIа на веллача па!е а мегар Хамарза пар деладечух па кхеташ дIаттача Дзансохте ше цIанаьха сиха хилар хьалха деьккадепаре.

Шоллагlча бус эрате кхайкар Хамарзийга. Цунах фу тIехье хурьга кхета ца дойн а, цунна ховрд мурддаш ше кхашна Iергбоашлата. Цье бехке волча тIе-манна шийна тIама техача аттагIа хетаргдолаш хулар из массаза а бекхаш доахъчул. Цунна ховрд бекхаш-ч па дьалъча цье вутаргбоашлата, цудухьа шийна па боьзача низо тIехьара юхавгаьнаш санна хала боахар цо хIара ше мел боаккхаш бола ког.

Духха дIаьделар Хамарзий дош къастадолча. Цъьабарана мурдашшара дIаваккха йоахар.

— ДIадала, дIадала, да хьакхийна валлаяг, — ги доазла гIалгIан бе а доала вож кулг лостадор — Хамарзас. — Поппол, — тIетехар цо эрсий меттала.

Бакъда цо дIа мел чоахалу чIоагIагIа датар жIалин.

ТIЕХЬАШКАРА ший хачи ушаеш санна хетаделар цунна. Висар а кхераелар из, тIехьашкхара латташ кхы цъьаьхха а жIали да аьина детаделар цунна, бакъда, юхалъьжа вахьанар... Шалхуа гувлгаг кор а тоссабенна Iовежар из. Цунга хьийжача санна тIахкийттача жIале Хамарзий хетт!ора Iоот Iаьнар. Гн доалла гали бера дIа а хийца урамккхар из. Шийна ца мета хIама дага а доха ше пархIата ваьчча санна хетаделар цунна. Ше дIахийдача гагIа цунга, кхера хьа а баьккха лостабаь жIалеца техар цо. Кхера кхийтта жIали цIогIа а дайна дIаяккхар. Хьалхашкхьарча кхеанаш ше кIезнига пархIата аьйнар а лаьхха, Хамарза тIехьашкахьа хьежача гьаьнар цунгаьс ес-с-с-с ядеш йIаьха фоарт хьа а ийца. Баьхьа, гIаж сихха ела да таьна яьлар.

Берриса ххерам дIабьяниачух тIехьагIа ше леладу гIулаьк а аьнга ула кхерIой чулоа гали а дагадехар цунна.

— Юьсана сенах хов дьала кIайле, — шийга лаьдугIаш духкха нах боляш санна бистхилар Хамарза. — Тамаш ешш кхер ер а дехка а из юрта гонахьа йорт ертарах е дилла а е наха а хила пайда па цилар па кхетадалар Iовдал хилар?.. Се ях аз-м, се, —шийна нахьа тIа бий техар цо, Дерригапена из бехке долаш санна кхерий чу долча галена мIарга а Iетта юрта чу бодача иIьхьагахьа дIаводаларар из. Шоай пIенна гаьна доаццаи тIорми ше а болаш йоагIа Iаббаса сесаг Вазинат духьала кхийтар уна.

— Мичара воагIа хьо, Хамарза? —хьаттар лоалахочунга цхьаккха хIама дагадоацаьна Вазината.

Из шийга духьала кхетара а цун хаттара а: раьза хилянзар Хамарза.

— Жожагlатара воагIа,—эьлар по боккхача сагага дIа а на хьожаш.

Цен а яьна цунгагьа дIахьежар Вазинат, цунна хапар жожагIатарчул кIезнигагIа, боаца бала хьийга ше воагIа аьина Хамарза ала Iергтиагга.

— Кхы сар вайрнй хьона шига?

—ъаттар Вазината цунна Iоттар е дагаьа. Бакъда цу Iоттаро Хамарза эгIазнигагIар. Юда а се-на цхьа кхы яькххар цо Вазината дала доагIаш дола жоп лелаш.

— Вайра Юьсанаца цьаьна вирле а хинна. Байна мел Сайпарап-м,— цIлё а вийрза сиха IIавахар Хамарза.

Ца кхетап тIехьа хьежар цунна Вазинат.

— Ма тамашийна аламаш да еоаш, — ше лаьтта Iооттабаь хинна тIорми хьал а йица дIайолаеларп Вазинат.

Iай а яьхи а, хлоттам мичча бесса балс а шоай аттга бузша болх бу Мурмански чкъьаьрий довзаьна портрера адоллазаьна. Цунна денна иттIш кемаш ткладоагIа порте, цIена дуьйча фодда мIлаш хала ницкъ баьчуа тIехьагIа эгIара хьалха царга хьажа а наьтаьь санна эше, уж тоаде а дезаш вадоазаш ба.

СУРТА ПЛ: ух кIал бола кийчуш бола вадоллазаш Дастер Николайн (аьрдеха) Чернышов Яюн.

С. Майстеранна сурт.
ТАСС фотохроника.

ЗАВОДА РАЦИОНАЛИЗАТОРАШ

Шоай предприяте гIулаьхан тоадеча, цун экономика чIоагIбеча дика дакъа юкъеъьош хьабоагIа Грозненски ремонтно-механически завода рационализатораш. 109 рационализаторски предложени еннай цар уьхь мера, Царех 77 предложени производственна юкъе йоьлаьнь. Уж балха юкъеъьолларе бахьан долаш хIара, ца шера дезткъен итт эзар сомага дIаяккхачун пайда хуьу заводе.

— Дика рационализаторши кIезнига бац тха предприяте,— йоаь завода рационализацин инженер Петр Павлович Михаил Сабельвичу. — Къаьстта боккхача доарIаме яр заланой оатхалш еча цехан мастерша Александрина Валентин Алексеевича сона рационализаторски предложени.

Завода дикагIча рационализаторе Заторех йоарIаш бу оборудованни реконструкцин а, техникан прогресс. Мисиев Хьасаг, кхыбарш.

М. РАДОВ.

«Агитатора блокнота» аргIанара номер

КПСС. Ноэч - IIлагIбй обкома пропагандан агитацин «Агитатора блокнота» хIанз яралъяьнна дерIа. марча 23-ча номер тIа и «Агитатор политинформатора доаца новостаеаш» яьа рубрика. Цу рубрикина кIеа кепатеча я новьъсота Л. И. Брежневан кIинан бехача ирзнй Пепнгичиной - Конгресса лельяь къаьнаьлъ гIулаьк сий дешнй, доклад, политинформаций, беседа тематика, хIаьта нштта методическая рекомендацин а тхьамаз дерIаьнь цьена литература указатель а. Белорусски ярш шиз материал дерIаьнь арабьяьскай «Халкъий хlкрамазен вIаши лелдау» (Гулаьхан» яьа И. Филиппова статья.

«Деза денош» яьча разделе тIа и «Энергетике дезй ди» яьина керда тIа «Позвонните» цергерча инженера Ю. Балаганна статья.

«Халкъий доттагIчаьа» яьина бесата «Халкъий рубрикина» а «Мах бай нагIонаи хIама» яьа А. Сихмонта статьаш. Цу тIа гулаьк Ноэч-IIлагIбйчеч цхьана республикашна-на парламентарин кхыдолен бурзьяьш шеннйлаьнаь.

«КПСС обкома Х-ча пленума решенин кIезнигагIчу планч рубрикана кIеа арабьяьскай «Сердало» газета редактора, керда оборудан къьхьегамаш республикански обьем чIана Т. Тебоева «Керда оборудан — бигг юкъе!» яьа статьа. Уьхьа арабьяьскай «Энтузиаст» яьа Б. Бокова корреспондентин. Цу тIа дуьи Магlабабан атнческнча боьх дийг бена агитатора Геннадий Иванова. Репортажаш.

«Письмош, товаш, заметаш» яьина рубрикина кIеа и новьъсота Л. И. Брежнева мехар безача ирзнй Депутатуен Конгресс дешнй къьхьегамаш Гонкарде ульдарах. Старопромысловски районе нефтедобывающи бахьан кургIалой кIинача семинарех. «Агитатора блокнота» читателей конференцеех» бола а кхийола я материалаш.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 декабрь.
I ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35— Кеседарам. 9.45 — «Пlаьстан вуоьйта белгалбо» яьа телевизионни художественни фильм. (10-гIа серн). 11.00 — Дешнохошта. Читай город. 11.30 — Камазо вIашIагlора дац цIенош, яха телевизионни программа. 12.00 — Шуга пIелIа. Телевизионна хьажарай писъмеех йоьлаьнь музыкальни программа. 15.10 — Передачай программа. 15.15 — Телевизионни документальни-фильмай программа. 15.45 — Пионерий культурин довлотаьмера гIулаьхан. Iалам долаш. Iалаьк кхъьаь кхъьаь гIулаьк аь. 16.15 — Юьхьерча сIаьшьерйа город. Историн йо. Ля денаца передача. 16.45 — Пушкин на музея. Онегинскин зал. Литературан йола дешан передача. 17.30 — Дешнохошта. Концерт. 18.00 — Кардаларан. 18.10 — Ноэч — IIлагIбйч гIолла. Информацинни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35-Фильм. 19.30— Хьайбатта кхоачам хиллар Iана доаьхьа кхийта. Малгобекни районе «Камаз» яьа комбинат (IIлагIай меттала). 18.40 — «Оленяк» яьача телестуле юкиорай Советски Союза Гуманнза, заслуженни летчикаш , всни цIенда Яковлев, Мишаустанга. 7 ,00—Воспитала телевидени. «Къона оьъша». Советски илланазовой конкурс. 21.00 — Ха. Информацинни программа. 21.30— Воспбола телевидени. «Московски корсовлодар». Ког - соревнованин. Ветеран хьахаяй йола Дучен халкъашта кIезнига. Пресъяьча. кеседарам. передачай программа.

II ПРОГРАММА.

19.20 — IIсхьаьн дийнахь. Производственно - товарни контора (нохчий меттала). 19.40 — Шоаьа бераш. 20.00— Хьажа творчество (нохчий меттала). 20.30 — Документальни фильма киноаза.

14 ДЕКАБРЬ
I ПРОГРАММА.

9.30 — Передачай программа. 9.35— Кеседарам. 9.45 — «Пlаьстан вуоьйта белгалбо» яьа телевизионни художественни фильм. (11-гIа, 12-гIа серий). 12.00 — Дешнохошта. Концерт.. 12.30 — Шахматни школа. Шахматистий - вазвешаннн яьа. 13.00 — Бобона телевиденн. Пионе. 13.45 — Телевиденн Чинпски етуде программа. 13.45 — Передачай программа. 15.50 — Документальни фильмий программа. 16.30 — «Вай Дадаев» которе сочинени». Испет-ни йола дешаца передачи. 17.00 — Литературни концерт. 17.30 — Кеседаре лаьно. Передача йазъу Сименон-на. 18.00 — Ноэч - IIлагIбу гIолла. Информацинни программа. (эрсий, нохчий меттала). 18.35—Фильм. 18.30— Хьайбатта кхоачам хиллар Iана доаьхьа кхийта. Малгобекни районе «Камаз» яьа комбинат (IIлагIай меттала). 18.40 — «Оленяк» яьача телестуле юкиорай Советски Союза Гуманнза, заслуженни летчикаш , всни цIенда Яковлев, Мишаустанга. 7 ,00—Воспбола телевиденн. «Къона оьъша». Советски илланазовой конкурс. 21.00 — Ха. Информацинни программа. 21.30— Воспбола телевиденн. «Московски корсовлодар». Ког - соревнованин. Ветеран хьахаяй йола Дучен халкъашта кIезнига. Пресъяьча. кеседарам. передачай программа.

II ПРОГРАММА.

19.00 — Хоамаш, реклама. 19.05 — Кинокурнал. 19.15 — Хьалъеш дайта гIиллоь болх ду Болоховайчера. Ветеран балхаш кхиденда. 19.45 — Шоаьа, бераш. 19.55 — «Атеист яха агитгазет».

РАДИО

14 ДЕКАБРЬ

6.30 — Юьтаре IуйIре. (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. Iаоттам. 7.20— Республикански газетий обзор. 8.15— Передачай программа. 8.25 — Рахманинов. Шоллагlа концерт. 14.00 — «Пропагандисто» яьа радиоочерк. (нохчий меттала). 16.15 — «Ноэч - IIлагIай халкъий доттагIай» болч дешнй оьъша». Историн-ца. Толчина беседа (эрсий меттала). 16.30 —«Болхой вахар» яьа радиогазета (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, IIлагIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозненера хувцаьлур морхаш а йолаш, йоачаи а йолаш, малхбузлерча секуьйе 5—9 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 1—5, Грозне 2 — фегара температура республике гIолла 1—5, Грозне 2 — фегара шелаа йолаш хила а тарлу. Кхоачен лоннен хувцаьлур морхаш а йолаш, лоалдама йоачаи а йоаьаш, малхбузьяьча секуьйе 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсаьнка 7—12 градус шелаа, деношка 2—7 градус йIоаьхаа йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактор — 3-44-96; редакторан зам. — 3-39-11; бехкгохкама секретара—3-34-38; партийн вахарех культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

СФ05300. «Грозненский рабочий» издательство типографии. Революции проспект 7/84. Типография из-за «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 10623.

Газет аралуш шинаеш, оран, шоаттан деношка.